

לקט רעיונות לפעילויות בנושא בטיחות בדרכים.

מחוז מרכז - שרית פרידמן-מפקחת
יחזקאל אורלי-מנחה

מטרות הנושא- ראות ונראות

- ❖ התלמידים ידעו שלא כל מי שהם רואים רואה אותם.
- ❖ התלמידים יסתייעו באמצעים בטיחותיים שונים להגברת הראות שלהם בדרך
- ❖ התלמידים ידעו מה מסוגל הולך הרגל לראות בשעה שהוא משתמש בדרך בשעות החשיכה.
- ❖ התלמיד ידע מתי וכיצד הולך רגל נראה בתנאי ראות לקויים.
- ❖ התלמיד ידע מהו הציוד המתאים שעליו להשתמש בו , ומהו הלבוש המתאים
- ❖ התלמיד יכיר את סימני הדרך היכולים לסייע להולך הרגל לקבל החלטה בטוחה בהליכה בטוחה ובחצייה נכונה.

אופי הפעילות:

- א. העברת שיעורים בכיתות או שילוב הנושא בתחומי דעת שונים.
- ב. יום שיא ובו יתקיים יום יצירה בית ספרי כשהגדולים חונכים את הקטנים. או מסיבת חנוכה –הורים וילדים.
- ג. טכס שמטרתו להודות לתלמידי משמרות הזה"ב ולתת להם ברכות/מתנות שונות. בטכס ניתן גם להודות לכל המאירים את דרכנו , כל המתנדבים בביה"ס. כמו למשל: שוטר קהילתי, מעביר כבישים ועוד.

שילוב הנושא בתחומים דעת שונים:

מדעים:

1. כיתות א'-ב - תורף-ימי התורף מאופיינים בין השאר, בתנאים המכבידים על משתמשי הדרך השונים: הולכי הרגל, רוכבי האופניים והנוהגים ברכב.

מה מאפיין את התנאים המגבילים בחורף?

-שעות חשיכה רבות
-גשם ולפעמים גם ברד, קרח או שלג.
-כביש רטוב, שלוליות ושוליים בוציים.
-טמפרטורות נמוכות ובעיקבותן פריטי לבוש רבים כגון: מעיל, מטריה, צעיף כובע
-ערפל.

התנאים המגבילים מצמצמים את טווח הראייה גם של הולכי הרגל וגם של הנהגים.

2. האור - עם הזרם - כיתות ג'-ד' - מחזירי אור -

איכות ראיית חפץ בין ביום ובין בלילה נקבעת במידה רבה בצבע ובכמות האור שהוא מחזיר. כמות אור זו מופצת על-ידי החפץ או שנשקפת מהחפץ.

האור מיוצר על ידי חום או על ידי חפץ המפיץ אור (דוגמה: נורת החשמל). מקור האור מרכז בתוכו אנרגיה המאפשרת לראות את האור המופץ ממנו.

החזרת אור, לעומת זאת אינה מייצרת אור בתוכה אלא משאילה אור ממקור אחר. האור המושאל פוגע בחפץ ומושלך חזרה מהחפץ מבלי שיחול כל שינוי כימי או פיזי בחפץ. מידת הבהירות של האור מותנית בכמות האור שהושלכה לעבר החפץ ומהחומרים מהם נוצר האור.

מהם מחזירי אור? - מחזירי האור עשויים מחומרים מיוחדים שכאשר שולחים אליהם בחשיכה קרן אור, הם מחזירים את האור ונעים כאילו הם עצמם מקור - אור.

בתמרורי הזרכים משתמשים בטכניקה משוכללת של קוביות אלומיניום קטנות שפתוחות בניצב אל ציר האור. כסיכום לנושא ניתן להכין עם הילדים מחזירי אור על כל מחזיר אור כתוב מסר בנושא. הילדים ילכו עם מחזירי האור. דוגמאות : צמידים, סרט לשיער, תליון, סרט לילקוט.

3. **בעלי חיים כיתות ה'-ו'** - בטבע ניתן למצוא בעלי חיים שבגופם, ובעיקר בעיניהם, פועל אפקט החזרת האור, ובעלי חיים אחרים שמשתמשים במקור אור משלהם, על מנת לאותת לבני מינם ולהודיע על קיומם.

תופעת החזרת אלומת אור שנשלחת בחשיכה אל היונקים בולטת בעיניים של היעלים, של החתולים, הכלבים, ועוד. שכבה של סיבים שנמצאת בעיניים של חיות אלו מחזירה את האור המגיע אליהן וגורמת לעיניים להיראות כמחזיר אור מבריק. חיות "מחזירות אור"-קיימות חיות שמאירות מעצמן: כך מנצנצים הדגים המאירים שבמעמקי הים והאלמוגים הזוהרים.

ביבשה-לשלושולים יש זרחן בגוף והם זוהרים בחשיכה. הגחליליות מאותתות אחת לשנייה וכך הן מודיעות לבני הזוג "הנה אני כאן".

לפעמים משמש האור בטבע גם כסימן של אזהרה או של זיהוי בכל המקרים משמש האור לתקשורת ועל מנת להיראות ולהודיע על קיום ועל ההימצאות בשטח.

תקשורת כיתות ג'-ד'

4. סוגי תקשורת-

1. מחזירי אור - ראה למעלה סוג של תקשורת.
 2. תמרורים ביום ובלילה.
 3. בעלי חיים - ראה למעלה בתום המדעים.
 4. בתעבורה-לכלי הרכב יש מקורות אור משלהם כשהם בתנועה, ובכך יתרונם ומצבם טוב יותר ממצבו של הולך הרגל בחשיכה, שאינו מצויד במקור אור טבעי.
- לדוגמה: תפקיד הפנסים בכלי הרכב להודיע למשתמשי דרך אחרים על נוכחותם ולהזהיר אותם להתנהג בהתאם.
- מחזיר האור בכלי הרכב כמו בעלי החיים מודיעים על הימצאותם בשטח, ומזהירים את האחרים לנהוג בהתחשבות.

שיעורים מצורפים - מספר רעיונות לתכנון יחידת הלימוד

רעיון 1 - להיראות כדי להיות

כיתות ב'

1.. שיעור 1- לימוד מאפייני החורף.

2. שיעור 2- שיחה אודות הנושא: מדוע קראנו לנושא להיראות כדי להיות ?
מה ילמד בנושא כזה לדעתכם?

3. שיעור 3- מה הם התנאים המכבידים בחורף - על המשתמשים השונים
בדרך? (נהג, הולך רגל...)

מגבלות הדרך להולך הרגל:

-גשם, ברד, שלג
-ערפל
-שלולית, בוץ
-לבוש -פריטי לבוש רבים—מעיל כובע, מטרייה ועוד.
-שדה ראייה מוגבל

מגבלות הדרך לנהג:

-גשם, ברד, שלג
-ערפל
-שלוליות, בוץ ומים על השמשות.
-לבוש -פריטי לבוש רבים—מעיל כובע, מטרייה ועוד.
-אדים מצטברים על שמשות הרכב
-שדה ראייה מוגבל
-סכנת סנוור
-בלילה שולטים הצבעים: שחור לבן

משימה במחברת:

א. חשבו, וכתבו מהם הקשיים של הנהג בימים גשומים כשקר בחוץ בזמן
הנהיגה?

ב. חשבו, וכתבו מהם הקשיים של הולך הרגל בימים גשומים כשקר בחוץ
בזמן ההליכה ברחוב ובחציית כביש?

ג. משימה לשונית – רשום מילה והיפוכה (היעזר במחסן המילים)

גשום-

מעונן-

אפל-

קר-

קודר-

חורף-

4. שיעור רביעי-מדוע חשוב לנו לראות היטב?

למי חשוב להיראות? הולך רגל, רוכב אופניים, המשתמשים השונים בדרך.
מתי הראייה קשה לנהג? בחורף, בחשיכה, בזמן ערפל
מה אנו כהולכי רגל יכולים לעשות כדי שהנהג יראה אותנו? ללבוש בגדים
בהירים, לענווד מחזירי אור.

משימה במחברת:

חבר 5 כללי בטיחות להתנהגות הולך הרגל בחורף

5. שיעור 5- כללי התנהגות הולך הרגל בחורף.

-סיכום שיעורי הבית

-דף עבודה כללי החורף – מרקרו את המשפטים העיקריים בכל כלל.

6. שיעור 6 – כללי התנהגות בחורף

חלוקת תמונות שונות + דף עבודה

הילדים יתארו את התמונה

הילדים יבחינו בין התנהגות נכונה להתנהגות לא נכונה

הילדים יתאימו את התמונה לכלל.

7. שיעור שביעי – בירור המושג מחזיר אור

שיחה- א. בחיי היום יום, בשעות ראות לקויה בחורף, או בשעות
החשיכה, אנשים נוהגים להשתמש במחזירי-אור.

מדוע חשוב להיעזר במחזירי אור.

ב. האם אתם מכירים אביזרים שבהם יש מחזירי אור? תארו אותם ואמרו למה
הם משמשים?

ג. האם גם לכם יש אביזרים שבה יש מחזירי אור? אם כן, תארו אותם ואמרו למה הם משמשים?

8. שיעור 8- השיר מה כדאי ללבוש
אני זהיר עמודים 25-28
תשדיר מאדום ירוק

לסיכום – התלמידים יעצבו בבית מחזירי אור שונים שיתלו על הילקוטים לתערוכה בית ספרית .

הכנת מחזירי אור-

סידור ההפעלה- התלמידים יתחלקו לקבוצות כאשר לפני כל קבוצה יהיה מונח בריסטול. כל קבוצה תצייר לעצמה את הסמל שהיא רוצה כמובן שקשור לנושא החנוכה (סביבון, חנוכייה, נרות, כד) ותצטרך לעצב אותו בעזרת ניירות זוהרים שיינתנו להם. מחזירי האור יתלו על חוט על גב הילקוטים .

ההוראה להפעלה: התחלקו לקבוצות והכינו סמל שלכם הקשור לחנוכה. עצבו אותו בעזרת הניירות הזוהרים בצורות שונות של מחזירי אור. הנחיית המורה: המורה יסביר לתלמידים שעל כחל קבוצה להכין לעצמה סמל בצורה הקשורה לחנוכה ולעצב את תוכה בעזרת הניירות הזוהרים. ציוד נדרש:

שמינית בריסטול בצבע זוהר לכל ילד
ניירות בצבעים זוהרים
דבק מספריים
שבלונות של חנכיות, סביבונים ועוד
או תערוכה למחזירי אור – כל ילד יעצב מחזיר אור

כיתות ג'-ד'

1. שיעור ראשון- **שיחה אודות הנושא** :
מדוע קראנו לנושא להיראות כדי לחיות?
מה ילמד בנושא לדעתכם?

2. שיעור שני- **מה הם התנאים המכבידים בחורף – על המשתמשים השונים** בדרך? נהג, הולך רגל..)

מגבלות הדרך להולך הרגל:

- גשם, ברד, שלג
- ערפל
- שלולית, בויץ
- לבוש -פריטי לבוש רבים—מעיל כובע, מטרייה ועוד.
- שדה ראייה מוגבל

מגבלות הדרך לנהג:

- גשם, ברד, שלג
- ערפל
- שלוליות, בויץ ומים על השמשות.
- לבוש -פריטי לבוש רבים—מעיל כובע, מטרייה ועוד.
- אדים מצטברים על שמשות הרכב
- שדה ראייה מוגבל
- סכנת סנוור
- בלילה שולטים הצבעים: שחור לבן

משימה במחברת:

- א.חשבו, וכתבו מהם הקשיים של הנהג בימים גשומים כשקר בחוץ בזמן הנהיגה?
- ב.חשבו, וכתבו מהם הקשיים של הולך הרגל בימים גשומים כשקר בחוץ בזמן ההליכה ברחוב ובחציית כביש?

3. שיעור שלישי -מדוע חשוב לנו לראות היטב?

- למי חשוב להראות? הולך רגל, רוכב אופניים, המשתמש בכביש מתי הראייה קשה לנהג? בחורף בחשיכה מה אנו כהולכי רגל יכולים לעשות כדי שהנהג יראה אותנו? ללבוש בגדים בהירים, לענווד מחזירי אור.

מדוע חשוב לנו לראות היטב?

משימה במחברת:

חבר 10 כללי בטיחות להתנהגות הולך הרגל בחורף.

4. שיעור רביעי-כללי בטיחות להתנהגות הולך רגל בחורף

סיכום שיעורי בית

דף עבודה כללי החורף- מרקרו את המשפטים העיקריים כל כלל.

בחרו באחד הכללים וחישבו על דרך מקורית להציגו בפני ילדי הכיתה.

5. שיעור חמישי-סיכום הכללים- כל קבוצה או כל ילד יציג את הכלל שבחר.

6. שיעור שישי--ברור המושג מחזיר אור –מהו מחזיר אור ומה התועלת שבו?

דפי עבודה מאני זהיר ובטוח .

אירועים שונים בצירוף המערכים.-מצורף

המצאת סיסמאות –

7.לסיכום: התלמידים יעצבו בבית מחזירי אור שונים שיתלו ל הילקוטים לתערוכה הבית ספרית.

או סידור ההפעלה- התלמידים יתחלקו ל-4-5 קבוצות, כל קבוצה תשב מסביב לשולחן כאשר על השולחן תונח ההוראה ודפים.

מהלך ההפעלה- הקבוצה תצטרך לנסח ולהמציא כמה שיותר סיסמאות בנושא מחזירי אור או הראות ונראות שיינתן להם על דף . ניתן לערוך תחרות בין הילדים לאיזו קבוצה יש הכי הרבה סיסמאות כל קבוצה תבחר סיסמה אחת ותעצב אותה..

ההוראה להפעלה-עליכם לנסח ולהמציא כמה שיותר סיסמאות בנושא המוצג על גבי השולחן רשמו על דף.
בחרו סיסמה אחת ועצבו אותה על גבי בריסטול.

ציוד נדרש: דפים לבנים

הנחיה רשומה על גבי בריסטול

רבע בריסטול לבן

בריסטולים בצבעים זוהרים.

טושים או צבעים, מדבקות .

או הכנת תערוכה למחזירי אור

רעיון 2 למערכי שיעור

שיעור ראשון- בירור המושג ראות ונראות

- ❖ המורה כותבת על הלוח את המילים ראות ונראות ומבקשת מהתלמידים לומר מה מזכירות להם המילים הללו. מה מסתתר בתוכן.
- ❖ אילו מילים נוספות שייכות למשפחת המילים.
- ❖ מה הקשר בין המילים שנרשמו על הלוח לשיעורי זה"ב.
- ❖ מדוע חשוב לנו לראות טוב?
- ❖ מדוע חשוב להיראות היטב ע"י הנהג?
- ❖ למי חשוב להיראות?(הולך הרגל,רוכב האופניים, ולכל המשתמשים השונים בדרך)

שיעור שני-האור כשפת תקשורת בדרך

- ❖ מה רואים הולכי הרגל והנהג בשעות החשיכה?
- ❖ כיצד נראים הולכי הרגל והנהג בשעות החשיכה?
- ❖ אילו אמצעים מסייעים לנהג לראות ולהראות טוב יותר?
- ❖ אילו אמצעים מסייעים להולך הרגל לראות ולהראות טוב יותר?
- ❖ משימה- דף עבודה -ראות ונראות –טבלה.

שיעור שלישי הצעות לשיפור הראייה

- ❖ כיצד לפי דעתכם ניתן לשפר את הראות שלי בשעות החשיכה.
- ❖ המורה תרשום רשימת הצעות התלמידים.
- ❖ המורה מתמקדת במחזירי האור- ממה הם עשויים?
- ❖ מהו תפקידם של מחזירי האור?
- ❖ היכן ראייתם מחזירי אור?
- ❖ היכן שמים את מחזירי האור

שיעור רביעי- כתיבת כללים" כיצד להיראות בחשיכה"

כתיבת כללי זה"ב בחורף.

☒ כללי זה"ב

☒ כשמכונית קרבה או כשרואים את אורות המכונית,לא חוצים את

הכביש,לא הולכים בו ולא עומדים בו.

- ☒ עונדים מחזירי אור ולובשים בגדים בהירים בחשיכה.
- ☒ אין להפתיע את הנהג ע"י התפרצות לרכב.
- ☒ בשעות החשיכה נחצה במקומות מסומנים ומוארים.
- ☒ נענוד את מחזירי האור קרוב לקרסול הרגל כי האורות הנמוכים מאירים קודם כל על הקרסול, כמו כן רגליים נעות-מושכות את תשומת לב הנהג.

שיעור חמישי- חווייתי ויצירתי

הכנת מחזירי אור

הכנת כרזות –סיסמאות בנושא ראות ונראות

ראות ונראות

השלם את הטבלה:

כיצד הוא נראה בחשיכה או בחורף?	מה הוא רואה בחורף? או בחשיכה?	האמצעים שלרשותו.	
		<u>הרכב-</u> אורות כלי הרכב הקדמיים והאחוריים. פנסי ערפל, אורות בלמים, איתות, צבע בהיר של הרכב. חובת הדלקת אורות <u>מתזירי אור-</u>	הנהג
		<u>הדרך-</u> תאורת רחוב, תאורת שלטים, תמרורים, חנויות, בתים, רמזורים <u>מתזירי אור</u>	הולך הרגל

רעיונות ליום שיא-

רעיון 1

חונכות ד'-א' - עבודה קבוצתית

הכנת מעות חנוכה- יצירת דמי חנוכה עם סיסמאות ועם מסרים של בטיחות וזהירות בדרכים
או

הכנת נרות שונים ועליהם כתובים מסרים שונים בנושא.

חונכות ה'-ב'-עבודה קבוצתית

בניית סביבונני זה"ב שעל דופנותיו מסרים בטיחותיים מילות מפתח כמו למשל: "עצור" "הסתכל" "האזן" "חצה בקו ישר" או אותיות לבניית מילים....ועוד.

חונכות ו'-ג' עבודה קבוצתית

בניית חנוכיות זה"ב כל נר מסר בטיחותי אחר או תמרור אחר.

רעיון 2- ניתן לבצע פעילות זו עם הורים או בתחנות

הפעילות כוללת 6-9 מוקדי הפעלה בנושא חנוכה בסימן "ראות ונראות בחשיכה"

- ❖ כל מוקד ימוקם בכיתה אחרת ויכיל פלקט ובו הוראות מדויקות וחומרים להפעלה.
- ❖ בכל מוקד יפעיל מורה/מתנדב/הורה שידע את מהלך הפעילות
- ❖ יש לסדר את זמן ההפעלה וסדר המעבר בין התחנות במדויק.
- ❖ כל תלמיד יצטייד בכלי כתיבה, דבק ומספריים.

מטרות הפעילות

- ❖ לימוד נושא ראות ונראות בדרך חווייתית
- ❖ פיתוח חשיבה
- ❖ מודעות התלמיד לנושא ראות ונראות

הפעילות מיועדת לתלמידי כיתות ד'-ו'

משימה מספר 9:

מנהרת החושך – חדר חשוך, פנס, מחזירי אור שונים. החדר מסודר כמבוך ועל הקירות מחזירי אור. הילדים צריכים להיכנס לחדר עם פנס. כל תלמיד נכנס בחורו לתוך מנהרת החושך כשבידו פנס. התלמיד ימצא את דרכו במבוך בעזרת הפנס ומחזירי האור בחדר.

ג. הצעות לברכות לטכס הצדעה למשמרות הזה"ב

כל כיתה תיתן בטכס בעזרת נציג ברכה לתלמידי משמרות הזה"ב. ובה כתובות מילות תודה.
כל שיכבה תכתב את המכתב על צורה שונה לדוגמה:
צורה של משרוקית, צורה של מוט עצור, צורה של חולצת משמרות זה"ב, על גבי ילד שאוחז במוט עצור, על מעבר חצייה ועוד...

כל כיתה תכתב את המכתב בסגנון אחר:
כיתות א' רק יכתבו "תודה"
כיתות ב'- יכתבו פסוק מהתורה האומר תודה
כיתות ג'- יכתבו מכתב בגימטרייה
כיתות ד' ירשמו בשמש נקודות אור למשמרות הזה"ב או כמשל
כיתות ה' - יכתבו על גבי מפה הזרך לבית הספר, מכתב תודה יכתב על הכבישים במפה
כיתות ו'- עונים לתלמידי ביה"ס.

לקט סיסמאות ופתגמים בזה"ב

הליכה כהלכה-

פזיזות וקלות – דעת יגרמו לאסון.
זהירות ושיקולי-דעת יתרמו לביטחון.
בכביש נזהרתם-בחיים נשאתם.
מוטב לאבד רגע בחיים – מאשר חיים ברגע.
"ונשמרתם מאוד לנפשותיכם"
לא הזריזות העיקר-אלא הזהירות
בטחו בעיניים ולא ברגליים.

מעבר חצייה

סוף מעשה במחשבה תחילה
בחצותכם את הכביש עם חברים סמכו רק על עצמכם
חצו בקו ישר ולא באלכסון- ובכך תימנעו מאסון
על חוקי תנועה שמרתם -מתאונה ניצלתם
פסים זה סימן לחיים
במעבר חצייה עוצרים לפני שחוצים

רמזורים ותמרורים

החפצים בחיים – יצייתו לתמרורים
באור אדום אל תעברו-באור ירוק בדקו ועברו

ראות ונראות

בי"ס ממלכתי

אני זוהר משמע אני זהיר
בחשיכה נהיה זהירים אם נלבש בגדים בהירים
לללללללללללל

בסימן זהירות בדרכים

הורים יקרים!

חג החנוכה בפתח ופרויקט סמלי החג כבר יוצר מתח.

אנו מזמינים אתכם הורים וילדים לפעילות מאתגרת ומשותפת בהכנת דגמים של סמלי החג
השונים בסין זה"ב .

החומרים מהם נכין את הדגמים יכולים להיות מחומרים ממוחזרים כגון: בקבוקים, גלילי
נייר טואלט קופסאות, מיכלים ועוד... כמו כן ניתן להשתמש בחומרים מן הטבע: בלוטים,
עלים ועוד...

את סמלי החג ניתן לעצב לפי טעמכם האישי תוך התייחסות לנושא של זהירות בדרכים.
לדוגמא: מחזירי אור, תמרורים, רמזורים שיכולים למלא את מקום הקנים או מכוניות וכך
ליצור יצירה חגיגית, מרהיבה ביופיה.

לכל דגם יש להוסיף סיסמה או כללי זה"ב: בחצייה בטוחה או בנסיעה ברכב פרטי או
ברכיבה על אופניים.

הנכם מתבקשים להביא את הדגמים אל ביה"ס עד _____ לצורך הצגתם.

ביום _____ יוצגו התוצרים בתערוכה בתחומי ביה"ס ולאחריה...

תודה על שיתוף הפעולה

רעיונות לפעילויות בנושא חג החנוכה

חנוכה חג של זה"ב

לקראת חג החנוכה כדאי לשלב את נושא הראות והנראות תוך התייחסות לאורות החג.

הצעות:

1. בניית "חנוכיית זה"ב"- כל נר עם מסר בטיחותי
2. בניית "סביבון זה"ב" שעל דפנותיו מסרים בטיחותיים (מילות מפתח כמו "עצור", "הסתכל", "האזן" "חצה בקו ישר" או אותיות לבניית מילים)
3. הכנת קישוטים לחג עם מחזירי אור. הכנת מחזירי אור –ועליהם כתובים מסרים בטיחותיים-מחזיר אור בצורות שונות, מחזירי אור לרגליים, לידיים לילקוט .
תכשיטים מחזירי אור-סיכות לראש, קשתות לשיער, שרשרת, צמיד ועוד.
4. יצירת דמי חנוכה-מעוה עם סיסמאות ועם מסרים של בטיחות וזהירות בדרכים או מתנות "דמי חנוכה" לתלמידי משמרות הזה"ב.
5. הכנת ויטראז' צבעוני צבעוני עם מסרים ועם סמלים בטיחותיים.
6. הכנת הצגה בנושא ראות, נראות והתנהגות בטיחותית בימי החורף ובשעות החשיכה.
7. הכנת נרות חנוכה עם מסרים בטיחותיים